

Arvo
Valton

SEL

Prevedel: Andrej Rozman

ARVO VALTON

(1935), estonski pisatelj, je mojster kratke proze. Najpomembnejša njegova dela so: Sel, 1972; Osem Japonk, 1963; Obisk med sončnim obratom, 1974; V deželah sanj, 1975; V tujem mestu, 1980; Arvidova potovanja po svetu, 1981. Arvo Valton je bil lani udeleženec srečanja srednjeevropskih pisateljev Vile-nica 1991 v Lipici. Njegova dela so prevedena skoraj v vse evropske jezike.

"Sem sel!" je kriknil jezdec v mestnih vratih, ko so mu stražarji prekržali pot. Za sla se jim je zdel preveč vpadljiv, klobuk z dolgim perjem, gladka brada, frivolna, na prvi pogled cenena obleka, ni takoj odkrila njegovega stanu.

"Sem sel!" je ponosno govoril in mogoče je tudi bil.

"Kakšne vesti nam prinašaš, tujec?" so ga spraševali preplašeni stražarji in jezdec, ki še ni prišel k sebi zaradi hitre ježe, se je začel pred njimi napihovati, ko jim je sporočil:

"Vest moram sporočiti celemu mestu, spustite me!"

Stražarji so bili razdvojeni, vendar so ga po krajšem posvetu spustili v mesto.

Ponosni jezdec je letel kot veter po ozkih ulicah, če so se mu pod nogami pletli ljudje, je na vse grlo kričal:

"Umaknite se, umaknite se, sel sem!"

Gnal je svojega upehanega konja proti trgu, na katerem so se gnetli kmečki lojtrniki in majhne trgovinice. Žrebec je plesal po ozki poti, ljudje razvneti s pogovorom in zaradi čakanja utrujeni biki so se mu umikali. Ošabno je dirjal jezdec preko kupov repe, zadel je ob krvavo svinjsko polovico in v visokem loku preskočil piramido keramičnih skled. Njegov glas se je mešal s preprirom in preklinjanjem množice:

"Poslušajte, poslušajte, sel sel!"

Množica, lačna nepričakovanih dogodkov, je zija-
la vanj z odprtimi usti. Vrvež je počasi utihnil, mnogi meščani bi radi slišali vest. Jezdec se še ni ustavil, nemiren konj se je premikal v krogih in nenehno se je obračal z zadnjico proti poslušalcem, ki so tako komaj lahko slišali prišlekovo zgodbo.

"Dolge dni in noči sem jahal k vam s to novico. Med potjo so me ropali pijanci v gostilnah, napadali so me roparji v gozdovih, meni pa je vendarle uspelo prinesiti sporočilo na cilj, nekaj dni nisem zatisnil očesa. Odložite za trenutek svoja opravila in prepire in poslušajte svojega sla!"

Konj z nemirno zadnjico je poskakoval z jezdecem med labirintom lojtrnikov in stojnic in izginil z njim v žrelu ulic.

Pot je pripeljala pogumnega oznanjevalca na trg pred cerkvijo. Pravkar se je končalo jutranje bogoslužje in trg so preplavili ljudje. Jezdec se je prebijal skozi gnečo in kričal:

"Poslušajte me vsi, ki ste se znašli na tem mestu: jaz sem vaš sel. Prihajam iz daljnih dežel, prebijal sem se mimo sovražnih ljudi, vendar ne poznam milosti, kadar nosim pomembno poslanico, s katero zdaj stojim tu pred vami, poslušajte jo!"

Ljudje so tekali sem ter tja, nekateri so se mu približali in se postavili v krogu okrog nemirnega konja.

"Moja poslanica je kot zvezdno nebo, je nadčloveška kakor življenje narave, moja poslanica je moč in hvala plemenitosti! Vsa moja duša leži pred vašimi nogami, da se boste lahko dotaknili veljavnosti mojih besed: vaš sel sem, ki so ga s posebnim znamenjem zaznamenala nebesa."

Patetičen jezdec je dvignil roko, kar je tako prestrašilo njegovega konja, da se je spustil v galop in so se mu poslušalci komaj umaknili.

Nemiren duh je potoval naprej, dokler ni prišel pred rotovž.

"Pozor, pozor! Prisluhnite vsi, vi zgoraj in spodaj: sem sel!"

Ko je tako nekajkrat zakričal, so se okoli njega zgrnili ljudje in celo mestni možje so pogledali skozi šilasta okna.

"Izbran sem bil, da vam prinesem poslanico. Hrepenenje zemlje in nebeški glasovi so me izvolili. To je volja višjih sil! Naj se zgrne nebo, naj izbljuje zemlja žvepleni dim iz svojih nedri, jaz sem vam prinesel poslanico in jo bom nosil še naprej, kajti takšna je moja usoda. Najsi sem bil kjer koli, najsi sem bedel ali se boril s spancem,

vedno so bile moje misli pri poslanici, nikoli se ji nisem izneveril. Moja poslanica je namenjena vam!"

Žrebec s sklonjeno glavo in postavni jezdec sta za trenutek okamenela v drži kipa.

Eden izmed mestnih svetnikov je prišel k vratom.

"Povej nam svojo poslanico!" je ukazal moškemu.

Prestrašen konj se je spet začel vrteti. Moški je dvignil roko proti nebu in rekel:

"Naj mi bo nebo priča, da bo to, kar vam bom povedal, veličastno in resnično. Torej poslušajte, vašemu mestu sem prinesel poslanico, ki bo večna!"

Nemiren konj se je naveličal rotovškega vzdušja, zato se je pripravil na odhod. In tudi sel je bil zadovoljen s svojim poslanstvom, zato ni zadrževal konja.

Vse mesto je slišalo to vest, sel jo je oznanjal po trgih, in širokih ulicah. Kmalu so vsi vedeli, da je sel.

Zvečer je na dvorišču privezal upehanega konja, sam pa je stopil v krčmo in se nalival s pivom, ki se mu je po napornem dnevu prileglo. Često se je s težavo dvignil in oznanjal:

"Utihnite, ne pojte! Postavite na mize vrče! Sel sem, vam pravim, da boste vedeli."

In spet se je usedel na lepljivo gostilniško klop in goltal pivo. Ko se mu je končno zmehčal jezik in je izginil njegov ponosni napuh, je dražil sopivce:

"Če boste morali kdaj nesti poslanico, vedite, da morate biti nenehno budni in tudi srce morate

imeti veliko. Zavedati se morate, da vas mesta in narodi zelo potrebujejo, in da morate sami stati na najvišji stopnički svojega dostojanstva. Nosite poslanice, v katerih prebiva resnica in to počnite vdano in srčno, da boste lahko čutili največjo blaženost, srečo, da služite moči."

Tako je vsa krčma zvedela, da je mesto dobilo pravega sla.

